Emro Science and Education
International open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz

OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 1 No. 3 (2024) · “Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish dasturlarini moliyalashtirish tendensi... DOI: 10.5281/zenodo.24316852

BANK XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI

Mahmudov Rasuljon Bahodirovich
“UNIVERSITY OF ECONOMICS AND PEDAGOGY”
NOTM katta o‘qituvchisi

Bugungi kunda banklar juda ko'p turli xil xizmatlarni taqdim etadilar: sug'urta xizmatlari, pul muomalasi va kredit munosabatlarini shakllantirish va moliyalashtirish, qimmatli qog'ozlar bilan ishlash, vositachi sifatida operatsiyalarni amalga oshirish, shuningdek mulkni boshqarish. Mavjud masofaviy bank xizmatlarini bozorida esa mijozlarga kredit va kredit kartalari, debet va ish haqi kartalari, virtual kartalar, joriy hisobvaraqlar, milliy va xorijiy valyutadagi depozitlar va o‘kazmalar, aktsiyalar, obligatsiyalar, valyuta ayirboshlash, trast operatsiyalari va konsalting kabi xizmatlar taklif etiladi.

Bank xizmatlarini takomillashtirishning muhim va istiqbolli yo‘nalishi bu - **masofaviy**, ya’ni **masofaviy** bank xizmatlarini rivojlantirish hisoblanadi. Buni bir qator sabablarni ta'kidlash joiz:

1. yirik korporativ mijozlarga xizmat ko'rsatishning yangi darajasini yaratish;
2. kichik va o'rta biznes, yakka tartibdagi tadbirkorlar va jismoniy shaxslarga xizmatlar ko'rsatishda raqobatdosh ustunlikning o'sishi;
3. tijorat banklari va ularning mijozlari o‘rtasidagi o‘zaro hamkorlikning qulay va samarali mexanizmlarini yaratish.
4. masofaviy bank hizmati har bir mizozga vaqt chegarasiz ya‘ni o‘z hisob raqamini yigirma to‘rt soat boshqarish va nazorat qilish imonini beradi;
5. to‘lovlarni o‘tkazish;
6. to‘lov o‘tishi bosqichlarini kuzatish;
7. barcha hisobotlarni olish kabi amaliyotlaridan istalgan vaqtda foydalanish imkoniyatini yaratadi.

Bank mijozlari uchun xizmat ko'rsatishning ushbu modifikatsiyasi xizmatlar va mahsulotlar haqida ma'lumot olish, anketalar va blankalarni to'ldirish, bank mahsulotlari va xizmatlarini olish uchun bank bilan ishlashda xizmat ko'rsatish darajasini oshirish va moliyaviy hamda vaqt xarajatlarini kamaytirishni anglatadi, shuningdek, undan foydalanish va uni nazorat qilish. Bank uchun bu samaradorlik ko‘rsatkichlarini oshirish, xarajatlarni kamaytirish va xizmat ko‘rsatish darajasini yo‘qotmasdan mijozlar bazasini sezilarli darajada kengaytirish imkoniyatini yaratadi. Elektron bank xizmatlarining rivojlanish dinamikasini tahlil qilar ekanmiz, keyingi yillarda naqd pulsiz hisob-kitoblar sezilarli darajada oshgani yaqqol ko‘rinib turibdi. Naqd pulsiz hisob-kitoblar tizimi orqali amalga oshirilgan naqd pulsiz pul o‘tkazmalari soni va hajmining dinamikasi naqd pulsiz aylanmaning ko‘payishi va tranzaksiya talabini, birinchi navbatda, kredit tashkilotlari xizmatlaridan foydalanishning uzoq muddatli tendentsiyasidan dalolat beradi. Iqtisodiyotning bank sektoridagi to‘lov aylanmasining tahlili shuni ko‘rsatdiki, naqd pulsiz hisob-kitoblar tizimi orqali amalga oshirilgan naqd pulsiz pul o‘tkazmalari soni va hajmi

Published: 17.05.2024

Cite this article: Mahmudov Rasuljon Bahodirovich (2024). Bank xizmatlarini takomillashtirish yo‘llari. Emro Science and Education, 1(3). https://doi.org/10.5281/zenodo.24316852

© 2024 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

dinamikasi, birinchi navbatda kredit tashkilotlarining tranzaksiya talabini qondirish uchun bank tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlar, naqd pulsiz hisob-kitoblar va pul o‘tkazmalarining uzoq muddatli o‘sishini ko‘rsatmoqda. Naqd pulsiz pul o‘tkazmalarining o‘rtacha kunlik hajmi dinamikasi tahlili shuni ko‘rsatadiki, o‘rtacha kunlik hajmlarda har yili o‘sish kuzatilmoqda. To‘lov vositalarining boshqa turlari bo‘yicha 2018 yildan 2021 yilgacha bo‘lgan davrda naqd pulsiz o‘tkazmalar ulushining kamayishi kuzatilmoqda. Hozirgi vaqtda bank sohasida axborot xavfsizligining ahamiyatiga e'tibor keskin ortdi. Bu bank ichidagi ma'lumotlar oqimining tez o'sib borayotgani bilan bog'liq, bundan tashqari, ularning aksariyati maxfiylikni ta'minlash uchun yuqori talablarga ega. Masofaviy (elektron) bank xizmatlarining rivojlanishi banklar tomonidan bunday rivojlanishning asosiy yo'nalishlarini tashkil etuvchi strategik rejalarini amalga oshirish bilan bog'liq. Masofaviy (elektron) bank bozori ishtirokchilari bir nechta rivojlanish strategiyalariga amal qilishlari mumkin, ular orasida uchta asosiy strategiya mavjud: xarajatlarni minimallashtirish, iste'molchilar guruhlarini farqlash va ma'lum bir mahsulotga e'tibor qaratish.

Ushbu uchta asosiy strategiyaga muvofiq, har bir strategiya doirasida masofaviy (elektron) bankingni rivojlantirish uchun quyidagi tavsiyalar berilishi mumkin:

1) xarajatlarni minimallashtirish strategiyasini amalga oshirishda sa'yharakatlarni masofaviy (elektron) bank xizmatlari narxini pasaytirishga yo'naltirish kerak;

2) iste'molchilar guruhini farqlash strategiyasini amalga oshirishda - masofaviy (elektron) bank xizmatlari sifatini oshirish, xizmatlar ro'yxatini kengaytirish, masofaviy (elektron) bank xizmatlarining moslashuvchanligi, foydalanish imkoniyati va xavfsizligini oshirish; «Zamonaviy dunyoda innovatsion tadqiqotlar: Nazariya va amaliyot» nomli ilmiy, masofaviy, onlayn konferensiya

3) yo'naltirilgan strategiyani amalga oshirishda - masofaviy (elektron) bank xizmatlari doirasida alohida mahsulotlarning torroq ixtisoslashuviga.

Masofaviy (elektron) bank xizmatlariga kelsak, ochiq tizimlarni rivojlantirish bo'yicha umumiy g'oyalarga asoslanib, quyidagi rivojlanish yo'nalishlarini tavsiya etish mumkin:

- ochiq tizimlarning murakkablik darajasini oshirish istagi;
- tizim ishtirokchilarining ushbu tizimlarning murakkablik darajasini cheklash istagi;

Tahlilchilar takomillashtirilgan bank texnologiyalaridan foydalangan holda keyingi bir necha yil ichida banklar va mijozlar o'rtasidagi munosabatlarda keskin o'zgarishlar bo'lishini kutishmoqda. Ba'zi mamlakatlar egri chiziqdan oldinda, masalan, mijozlarga xizmat ko'rsatadigan "masofaviy" banklarning paydo bo'lishi bilan on-layn, ya'ni jismoniy aloqasiz va bank ofisiga murojaat qilmasdan. Masofaviy (elektron) bank ma'lumotlar bazasida individual mijozlar, hisoblar va mahsulotlar uchun tuzilgan barcha operatsiyalar to'g'risidagi ma'lumotlar saqlanadi. Masofaviy yoki elektron tizim mijoz uchun ham, bank uchun ham afzalliklarga ega.

Tahlilchilar 2022 yil oxiriga qadar O’zbekistonda mobil banking ilovalari yordamida to'lovlar aylanmasi 60 foizga o'sishini kutmoqda. O’zbekiston Respublikasining Markaziy Bank Axborotlashtirish Bosh markazi ma'lumotlariga

ko'ra, 2018 va 2021 yillar oralig'ida bu ko'rsatkich yiliga o'rtacha 38% ga o'sadi. Bunday holda, bank ikki barobar foyda oladi: -

Birinchidan, masofaviy (elektron) bankning xarajat darajasi jismoniy filiallar orqali ishlaydigan banknikiga qaraganda past.

- Ikkinchidan, masofaviy tizim marketing xizmatlari uchun juda samarali vositadir - bu sizga bankning mijozlar bilan tez-tez (oyiga o'rtacha 2-3 marta) aloqalarini o'rnatishga imkon beradi, bu sizga talabga muvofiq xizmatlar taklifini va ularga narxlarni moslashtirish imkonini beradi. Bundan tashqari, ma'lumotlar bazasi tahlili bank tomonidan o'z faoliyatini bashorat qilish, mijozlarga kelajakda kerak bo'ladigan yangi mahsulot va xizmatlarni ishlab chiqish va joriy qilish uchun ishlatiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ражабова А.М. Слияние банковских и государственных электронных услуг: новые возможности ДБО РУз // Расчеты и операционная работа в коммерческом банке. 2021. № 4.
2. «Zamonaviy dunyoda innovatsion tadqiqotlar: Nazariya va amaliyot» nomli ilmiy, masofaviy, onlayn konferensiya 2. Камилова С.В., Лопатин В.А. Национальная платежная система: структура, технологии, регулирование. Международный опыт, узбекская практика. М.: КНОРУС, 2020.
3. https://www.strategyanalytics.com/strategy-analytics/blogs/smart

KICHIK BIZNES IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHDA AXBOROT XAVFSIZLIGINING AHAMIYATI

Akbarov Abdulhamid Akmal o‘g‘li
Andijon mashinasozlik instituti tayanch doktoranti,
TDIU Andijon fakulteti katta o‘qituvchisi

Annotatsiya: *Raqamli dunyoda iqtisodiyotning turli soha va tarmoqlari o‘z faoliyatida zamonaviy axborot-kommunikatsion texnologiyalarni joriy etmoqda. Tadbirkorlik va biznes faoliyatini esa hozirgi kunda axborot texnologiyalarsiz tasavvur etish qiyin. Shu nuqtai nazardan ushbu tezisda kichik biznes faoliyatini raqamlashtirish ahamiyati hamda bunda axborot xavfsizligi masalasi tahlil etilgan.*

Kalit so‘zlar: *Axborot xavfsizligi, iqtisodiy xavfsizlik, kichik biznes, raqamlashtirish*

Borgan sari raqamlashtirilgan dunyoda kichik biznes o‘z faoliyatini samarali olib borish uchun texnologiyaga ko‘proq bog‘liq bo‘lib qoldi. Ushbu harakat bilan kiber tahdidlarga nisbatan zaiflikning kuchayishi, kichik biznesni sezilarli iqtisodiy yo‘qotishlarga olib kelishi mumkin. Shuning uchun axborot xavfsizligi kichik biznesning iqtisodiy farovonligini ta’minlashda hal qiluvchi omil sifatida paydo bo‘ldi. Axborot xavfsizligi bo‘yicha kompleks va mustahkam chora-tadbirlarni amalga oshirish orqali ushbu korxonalar o‘zlarini kiber tahdidlardan himoya